

PÉCSI NAPLÓ

Szerkesztőség: Nepomuk-utca 28. sz.
(Szakvály-féle ház.) Telefon 109. sz.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Kiadóhivatal: Boltiv-köz 2. Telefon 27.

Felelős szerkesztő:

LENKEI LAJOS.

Előfizetési árak: Egész évre 12 frt. Fel-
évre 6 frt. Negyed évre 3 frt. Egy óra
1 frt. — Egyes szám ára 5 krajczár. —
Nyilt-terben 1 sor 30 kr.

A választási jogról.

Pécs, márczius 22.

(gm.) A legutóbbi választások után a számban és erőben egyaránt megfogyott ellenzék a fuzió bekövetkeztével még jobban meggyöngült. A megmaradt ellenzéki pártok közül a legtekintélyesebb: a függetlenségi párt e mellett még saját benső ügyei folytán, bátran állíthatjuk, válságba került. A tagok a parlamentben és parlamenten kívül homlokegyenest ellenkező álláspontokat foglalnak el olyan kérdésekben, melyek pedig sarkalatos pontjai a függetlenségi programnak. A vezér és hívek egymás ellen folytatnak öldöklő harcokat. A meghasonlás és pártoskodás nyíltan fölütötte fejét ebben a pártban, amelynek pedig igen fontos és jelentőségteljes szerep jutott közéletünkben.

De nem célunk nekünk most ezt a pártot „ütni.“ Hiszen ugyis elég a saját baja. Akik előre belátták ezt az állapotot, azok sem segíthetnek már rajta. Mi csak mélyen fájjaljuk, hogy egynehány ember saját önző céljaiért, a saját hatalmi vágyának kielégítéseért föl merete dúlni a pártnak békéjéért. Arról sem akarunk most szólni, hogy sokan vannak a függetlenségiékek között,

kik bár magokat ilyeneknek vallják, készek a függetlenségi elvek legszentebbjét is önérdékük kielégítésére sutba vetni.

Nem akarjuk mi most ezeket a kérdéseket bolygatni. Hiszen elég neki a saját vergődését kiheverni. A szárnyaiból nemcsak a tollakat tépték ki, hanem a szárnyak törül is le vannak metszve. Más az, a mi bennünket felszólalásra készítet. Ambár tán az okból is szólhatnánk, hogy a függetlenségi párt azt a kincset, mely neki örökül hagyatott, annyira elpazarolta. A közjogi opponáláson kívül csak egy fölkapott jelszó az, melyet a párt az újabb időkben oly fennen hangoztat.

Általános és titkos választási jogot kíván a népnek. Mintha már hallottuk volna ezt másoktól is, mielőtt a függetlenségi párt zászlójára írta volna. A más tollalval ékeskedni nem szokás és nem is illik. Ezt a függetlenségi urak bizonyára jól tudják. És ime kényszerűségükben mégis a nemzetközi szociálistáktól veszik kölcsön a jelszót. Paródia számba menne, ha nem volna olyan nagyon is szörörű. A „legsoviniistább“ magyar párt ölelkezik azokkal, kik a hazát csak értéktelen földnek tekintik.

Mi ez egyéb, mint teljes elzüllése a függetlenségi hagyományoknak! Mert hiszen igaz az, hogy a mostani adó-census nagyon magas, a jelenlegi választási törvény tarthatatlan.

Igaz az is, hogy ki kell terjeszteni a választási jogot a nép szélesebb rétegeiben, meg kell adni a népnek azt a jogot, hogy jeientékenyebb erővel vehessen részt a törvényhozásban. Vajjon ki tagadja mindezt? Mutassanak a szabadelvű párt tagjai közül csak egyet is, ki nem ismerné el a census aristokratikus voltát? Mert legnagyobb ellenségei sem foghatják a szabadelvű-pártra, hogy ne járt volna mindig legelő az emberi jogok kivívásában?

De más, magasztos és nagyobb szempont az, mi az általános választási jog azonnali megadását a szabadelvű párt részéről megtiltja. Olyan szempont, melyet első sorban a függetlenségi pártnak kellene programjára kitűzni!

Nézzenek csak jól szét a függetlenségi urak Magyarország térképén. Tagadhatják-e ők azt, hogy, fájdalom, igen nagy részében az országnak a nemzetiségek olyan számban vannak, olyan hatalommal rendelkeznek, hogy tiszta választás esetén ott

Magyar opera Hamburgban.

— A „Pécsi Napló“ eredeti tárczája. —
Hamburg, 1899. márczius havában.

Mindannyiszor különös öröm fog el bennünket, ha a külföldön egy magyar művész dicsőségéről hallhatunk. A legutóbb is Hamburgban adták egy magyar zeneszerző operáját és konstatálhatjuk, hogy a magyar zene a külföldön mindjobban előtérbe lép s mind nagyobb elterjedésnek örvend.

Röviden ismertetni fogjuk ezen valóban érdekes darabot, hiszen hazafias kötelességünk is beszámolni azon nagy és őszinte sikerről, a melylyel egy magyar zeneszerző az északi hideg németeket is kimozdította rendes medrökből és lázas érdeklődésbe ejtette őket.

Az opera szerzője még fiatal ember, a kitől valóban sokat várhatunk. Léderer Richardnak hívják; magyar ember testes-lelkestől és büszke rá, hogy dicsőséget szerezhett külföldön a magyar művészetnek. Külföldön él állandóan és leginkább Münchenben tartózkodik, hol művészi ecsetje alól nem egy maradandó becsü kép került ki. Igazi talentum, a ki fő foglalkozásán, a művészi festésen kívül még a zeneköltészetnek is él.*

* A Hansa városok egyik legjobb kritikusa, Pthol-Ferdinánd a Hamburger Nachrichten hasábjain valóságos dicsériádát zeng a fiatal költőnek. A hamburgi közönség elragadtatással beszél a ritka becsü operáról.

A jámbor Hiób, mert ez az opera ezime, ezen ideális bibliai alak nem tulajdonképeni drámai karakter. Az ő alakjának cselekvő ereje azon tragoediában emelkedik ki, melynek ő az áldozata. Hiób minden szenvedést, minden keservet, melyet a sors reá mért, mint az ég ajándokát viseli vállain. E nehéz terhet heroikus nyugalommal viseli, bizalma az Istenben egy pillanatra sem inog meg, jámborsága, lelkülete tiszta, mint a gyémánt, megdönthetetlen, mint a kőszirt. Hiób egy túró, szenvedő bölcs, egy valóságos szent. Idegen előtte minden felindulás, minden daczos lázadás a sors ellen, kétségbeesés az örök igazság ellen. Kétségbeesésében hasonlít egy viviseccióra elhelyezett kreaturához, ki tehetetlenül a gyilok ellen, mely őt megöli — a mártyságra van hivatva. Sötét hatalmak, melyek az emberi sorssal játszanak, a földhöz szujtókák őt és fekszik a földön, a míg egy erősebb kéz föl nem emeli. A jámbor Hióbot inkább lehet egy eposz, egy oratorium központjául elképzelni, de nehéz megszokni azon gondolatot, hogy ezen drámaiattalan, az egyenlenség démonainak megközelíthetetlen embert, a ki képtelen kezeit ökölbe szorítani, kinek az ajkait soha átok nem hagyja el, a ki soha se írott, se íratlan törvényekkel ellenkezésbe jutni nem képes, hogy ezen embert egy dráma gyúpontjában lássuk. A dráma cselekvő erőt követel. Hiób azonban teljesen semleges jelenség. Hiób nem cse-

lekszik, Hiób csak szenved. Az opera alapváza követi a bibliai elbeszélést. Az első felvonásban Hiób gazdag ember és mint pástorkirály gazdagságban és bőségben uszik. Azonban eléri végzete. A nyajait elrabolják és megsemmisítik, gyermekei rablók kezébe kerülnek. A lesujtott Hiób a sors csapásaitól teljesen megtöröppen a pusztába vonulja magát, csodálatos jámborságában és bölcsességében egy pillanatra sem veszíti el benső méltóságát, erkölcsi fenségét. Az operakönyvben, melyet Engel Gyula éles áttekintéssel, festői színekkel teremtett meg — a sátán is szerepet játszik. Az első felvonásban perzsa öltözetben, mint Ármány lép föl, anélkül, hogy fellépésének valami komolyabb alapja lenne. A második felvonásban egy vadregényes vidéket látunk, ahol egy gőzölgő akna körül boszorkányok varázslatokat üznek mindaddig, míg a sötétség fejedelme meg nem jelenik.

„Ahrimann“ rossz híreket hoz; a pokol veszélyben van, mert akadt egy ember, aki a tisztaság próbáját megállja. A bibliában az ördög egyenesen az Urral beszél, egy esemény, mely Goethe Faust előjátékában mintául szolgált. Egy fogadás-forma, melyet Isten a sátánnal köt és mely teljesen hasonló az Ur és Mephistó közötti fogadáshoz, melyen a Faust cselekménye felépült. „Kisértsd meg a szellemet az ő utjától visszatéríteni!“ Ez a vezető motívum, melyet Isten a sátánnak

csakis nemzetiségi férfiut küldenének a parlamentbe. Nagyon is elcsépett téma annak megvitatása, hogy milyen vészes, mennyire beláthatatlan és káros következményei volnának ennek a biztosan bekövetkező esetnek!

Nem, uraim! Előbb magyarrá kell tenni egész Magyarországot! Magyarrá érzésben és nyelvben egyaránt. Addig általános választási jogról ne beszéljünk. Hát nem cseng rémesen az önök fülébe a szántovai sokaczkok esete. Magyar prédikációk miatt még őseik vallását is elhagyják, annyira gyűlölik a hazát fentartó magyar elemet.

A lemondott kormány ellen önök sokat irhattak, még többet áskálódhattak, de azt el kell ismerni, hogy a nemzeti politika terén nem csekély sikert ért el. Erős kézzel fogta meg a nemzetiségi izgatásokat. Békóba tudta verni a magyarság ellen irányuló törekvéseket. És nekünk őszinte kívánságunk, hogy a mostani kormány kövesse e nyomokat.

Nem, mi nem irtózkodunk, mi nem félünk a választási jog kiterjesztésétől, de hazánk jól fölfogott érdekében még nagyon korainak tartjuk az általános választási jogot.

És nekünk erős reményünk van abban is, hogy maguk a függetlenségi választók is be fogják látni szavaink igaz és objectiv voltát; erős a reményünk, hogy nem engedik tönkre juttatni az igazi függetlenségi elveket és előbb-utóbb ismét az idealis célokért küzdő, magaslatos függetlenségi párt fog a mai zavaros függetlenségi velleitásokból kibon-

takozni, az a függetlenségi párt, melyet a parlamentarizmus nem nélkülözhet. Idealizmus nélkül igazi függetlenségi ezmekeket valló pártot nem képzelhetünk.

Országgyűlés.

— Saját tudósítónk távirata. —

Budapest, márcz. 22.

Ma volt *Hegedüs* miniszter napja. Az ő programbeszédjét várta kíváncsian mindenki.

Hegedüs miniszter már jó korán ott is volt a folyosón s tanácskozott a — fiával, *Hegedüs* Loránt képviselővel.

— Kegyelmes uram — mondta valaki tréfásan a miniszternek — ne puhítsd meg Lorántot, ő ugysem mond majd ellenzéki beszédet a kereskedelmi tárca ellen...

De mielőtt a kereskedelmi tárczára tértek, előbb a belügyivel kellett végznie. Még két tétel volt itt. Az egyiknél *Mócsy* morfondírozott egy keveset, a másiknál *Polónyi* mondott dörgedelmes fileppikárt. Egy röpirat miatt panaszkodott, mely br. *Bánffy* nemzetiségi politikáját dicséri.

— Hát még mindig fáj ez neked? szóltak oda a jobboldalról.

— Ezt *Bánffy* maga iratta, felhasználták a titkos aktákat! dörögte *Polónyi* s végül az ilyen eljárás beszüntetését kérte.

Mellesleg nem mulasztotta el, hogy célzásokat tegyen, nem *Jeszenszky* Sándor min. tanácsos írta-e röpiratot. *Jeszenszky* ott ült a hírlapírók karzatán tudósítónk mellett és nyugodt mosolylyal hallgatta a *Polónyi* tulzó dörgedelmes panaszait.

De a panaszokra erőteljes, korrekt, nagyhatású és tapintatos nyilatkozattal felelt *Szóll* miniszterelnök. Kijelentette,

hogy békeprogramjával ellenkezik a multak feszegetése! Ne törődjünk tehát ma — a sajtószabadság napjaiban — holmi röpiratokkal, amelyek különben sem kerülhetek hivatalos titkok elárulása révén nyilvánosságra. Ezt nem hiszi a miniszterelnök és soha meg nem engedné. Zajos, általános helyeslés és tetszés fogadta e nyilatkozatot.

Közbevetően *Pichler* Győző a nemzetiségi ifjaknak állami ösztöndíjakban való részesedéséről emelt néhány kifogást, amelyre azonban *Wlasics* Gyula minisztertől kapott alapos, nagyhatású feleletet, azután meg *Serbán* Miklóstól (a t. Ház elegáns románjától) néhány rektifikációt.

A brosür-vitához hozzá szólt ezután *Gajári* Ödön, aki erélyesen replikázott *Polónyinak* s védte a *Bánffy* kétségbevonott érdemeit. *Polónyi* személyes fölshólalással próbált egy kis reparációt, mely azonban nem jól sikerült.

— Éljen! Éljen! — hangzott a teremben, mikor az elnök jelentette, hogy bevégezték a belügyi tárcazt.

Következett a kereskedelmi budget. *Neményi* Ambrus, a pénzügyi bizottság eladója rövidebb, de tartalmas és magvas beszédben ismertette s elfogadásra ajánlotta a költségvetést.

Halljuk riadal zugott végig a termen, mikor most *Hegedüs* miniszter állt szólásra. A padok megteltek, a nagy karzati közönség kíváncsian hajlott előre, hogy lássa a szónokot. Már az elején a beszédnek hatalmas tetszés zugott fel, mikor *Hegedüs* így szólt, kérve, hogy nagy-szabású programbeszédet ne várjanak tőle:

— Nem szavakban, vagy írásban mutakozhatik be igazán egy miniszter, hanem *tetteiben!*

ad, midőn *Hiób* kísértetbe hozásáról és megrontásáról van szó. A boszorkányok mindent felajánlanak *Hióbnak*, mindent, ami csak bűnre csábíthat: szerencsét és javakat, pénzt és élvezetet fölőslégen. Az ő szíve azonban tiszta maradt a büntől. Majd *Ármány* kiadja a parancsot a boszorkányoknak: „Ugy vegyétek el tőle mindezt és akkor ő mégis a mienk lesz!” A boszorkányok munkához látnak és elmulik minden. *Hiób* egyetlen éjszaka alatt szegény, nyomorult emberré lesz. Sívár helyzetében így szólt: „Mezítelenül jöttem e földre, mezítelenül fogok innen távozni. Az Ur adta, az ur elvette, dicsértessék az ő szent neve!”

A szövegek könyv a harmadik felvonásban erősebb lelki ellentétbe igyekszik hozni *Hióbot*. Ez a felvonás a pusztában játszódik, hol *Hiót* határtalan nyomorúságban és a legnagyobb lealacsonyításban mutatkozik. A kórusok a magasból és a mélységből megszólaltatják a jó és a gonosz hangjait, a melyek *Hiób* megkínzott lelkében testet öltenek. Az ördög, az igazság és az isten könyörületessége iránti kétségbeesést sugalja fülébe, *Hióbot* az isten ellen akarja lázítani, az ellen az isten ellen, a ki nincs részvétellel az ő fájdalma iránt. Minden hiába! *Hiób* megintog ugyan egy pillanatra, de aztán térdre borul és imádja az Istent, mialatt az angyalok kórusa hangzik és az ég lakói örvendeznek. Tehát itt is egy megoldási probléma van felszínre hozva, melyhez hasonlót *Wagner* *Richard* „*Selig im Glau-*

ben“ *Parsifaljának* oly mely érzelemmel és elragadóan szimbolizál. Ezen felvonás egyik leggyönyörűbb részletet tartalmazza az operának. *Ada*, *Hiób* felesége felkeresi a szenvedőt. Szenderegve találja *Hióbot* és csodálatosan szép álom-dalt (G dur) énekel fülébe. A suttyogó lágy hangok szinte elbűvölik a hallgatót.

Az utolsó felvonás ismét visszahozza *Hiób* elveszett boldogságát. *Leah*, elrabolt leányát megtalálja ifju jegyese *Assár* egy jólelkű emir táborában. Az elveszettnek hitt leányt visszahozza ősz atyjának. *Leah* másik elveszett testvére is megkerült és *Assár* vezeti a boldog szülőkhöz.

Ezen felvonás táncjeleneteivel és világosabb coloritjával rendkívül kellemes ellenhatást gyakorol az opera többi meghatározó és panaszteljes részleteivel szemben.

Örömhangokkal kezdődött és ugyan-csak örömhangokkal záródik az opera.

A szövegek könyv, mint már mondtuk, nem tartalmaz nagy drámai momentumokat, mert egy hatalmas hajtóerő hiányzik belőle. Ezzel körülbélül el is mondottuk volna a szövegek könyv tartalmát, lássuk tehát most a zeneszerzőt.

Léderer *Richard* ámbár egy drámai komponistának erős benyomását teszi reánk, mégis az ugynevezett isteni szikra hiányzik nála. Amit azonban a leggazdagabb mértékben bír, az az ő finom, kiművelt valódi művész kedélye, egy gazdag, tultelt zenés lélek. Az ő tulgazdagsága egyetlen hibája. Talán nem is létezik opera, vagy oratorium, melyben oly sokat

énekelnének, mint *Hióbban*. *Léderer* *Richard* oly zenész, a ki a klasszikusok légkörében lett nagygyá, ámbár meglátszik, hogy házi oltárának tulajdonképen: *Istenét* *Beethoven* képezi. *Beethoven* fény sugarai törnek meg mindig az ő muzikájának szépen köszörrült kristályán. Legérezvehetőbben lép az öreg mester befolyása a fiatalon előtérbe *Leah* csodaszép E-dur áriájában. „*Geliebter Komm!* O stille mein Verlangen“.

Milyen felséges ének! Nemes melódiájával, az érzelmek szüziességével és a colorit melegségével a classicismus egyik legszebb zenevirága. És az egész operában *Léderer* ez érzelmek szolgálatában áll, azonban nemcsak a melódia, hanem a hangszerelés egyes részlete is élénken emlékeztet *Beethovenre*.

Léderer tulajdonképen nem nagy feltaláló, nem kapuja egy új epochának, hanem azért muzikája tagadhatatlan művészi karaktert árult el.

Minden naturalismust kerül, sohasem trivialis és sohasem száll le a nemes művészet magaslatáról. A mit mond, ha nem is mindig új, de a szerző személyes saját-sága, meleg lehetete és benső érzése által van áthatva.

A magán ének-számok közül említésre méltó még *Hiób* elragadó éneke a felkelő naphoz (G dur) és *Ada* bensőség-től áthatott éneke: *Oh Mutterlust* (F dur.) Nagyon sok szépet és hatásosat tartalmaz az utolsó diskrét arabs stílusban colorált felvonás.